

Očekávaný demografický vývoj a důchodový systém Česka: Bude hůř a lidi chválit nebudou!

Tomáš Kučera

kucera@natur.cuni.cz

Katedra demografie a geodemografie

**PŘÍRODOVĚDECKÁ
FAKULTA**
Univerzita Karlova

Kulatý stůl České demografické společnosti:
Česko na demografické křižovatce: Dopady nízké porodnosti
na porodnictví, školství, důchodový zdravotnický systém,
Praha, ČSÚ, 22. dubna 2025

Budoucnost:

Dnes se nedá odhadnout ani to, jak bude svět vypadat v pátek touto dobou ...

Demografická budoucnost Česka:

- Dnes máme **40** osob v předproduktivním věku (0-19 let) na 100 osob ve věku produktivním (zhruba 20-64 let). Do konce století jich může být až **80**. A to i v případě, že se bude pracovat do 67 let.
- Poměr mezi počtem vyplácených důchodů a osob sociálně pojištěných je však ještě nepříznivější – přibližně **50:100** (2023).

Může být ještě hůř, než si na základě výsledků prognóz připouštíme (představy o možném poklesu plodnosti jsou stále konzervativní) ...

... a nebo také „lépe“ (pokud se nám zhroutí systém veřejného zdravotnictví, jak jej známe), ale patrně ne tak, aby to současný důchodový systém učinilo trvale udržitelným.

Udržitelnost důchodového systému ...

... je i za **optimistického výhledu** vývoje světa a české populace velmi **diskutabilní**, i když přijmeme základní kritéria, či teze „Potůčkovy komise“, že důchodový systém Česka musí :

1. Poskytovat **důstojné důchody**;
2. Být **udržitelný** nikoli v rámci důchodového účtu, ale **v rámci veřejných financí**.

Kombinace **nízké plodnosti, stárnutí populace** a vysoké **závislosti na veřejných rozpočtech** s malým prostorem pro další životně důležité výdaje dělá z důchodového systému „časovanou bombu“.

V současných **fiskálních a politických rámcích** je současný důchodový systém **neudržitelný**, pokud má poskytovat důstojné důchody, tedy náhradový poměr ve výši 40 a více procent.

Co dělat?

Iluze jednoduchých řešení se již rozplynula, jen politici se to bojí přiznat:

- **Zvyšování důchodového věku?** Nevyřeší problém, jen ho oddálí a část „úspor“ přesune jinam – do výdajů na veřejné zdravotnictví a sociální pomoc.
- **Migrace?** Pomůže dočasně, ale dlouhodobě systém ještě více zatíží, neb i migranti stárnou a navíc jejich integrace také není zadarmo.
- **Zvýšení porodnosti?** Zájem o rodičovství upadá, nejsou pro něj dobré podmínky a rapidně ubývá potenciálních matek.

Je na čase, aby si politici přestali lhát do kapsy!

- **Není prostor pro demografické řešení problému.**
- **Je pouze prostor pro adaptaci a mitigaci**, a i ten se každým rokem znatelně zužuje.

Závěr

- **Lépe už definitivně bylo**, a nejde jen o důchody.
- **Lidé nebudou chválit**, protože na horší se zvyká hůře, než na lepší.
- Na řešení problému se **nesmí rezignovat**, ale je potřeba **přenést jeho těžiště** jinam, než kde je doposud, neboť je na nesprávném místě.

Děkuji za pozornost

